

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут гуманітарних наук
Кафедра психології та соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Перший проректор

 Сергій НЕСТЕРЕНКО

« 5 » 03 2024 р.

ПРОГРАМА ПЕРЕДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність: 053 – Психологія

Освітня програма: Кризова та реабілітаційна психологія

Програма переддипломної практики розроблена та забезпечується кафедрою психології та соціальної роботи

Програму переддипломної практики склали докт. пед. наук, проф., завідувачка кафедри ПСР Корнещук В. В., канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри ПСР Гузенко В. А.

« 29 » лютого 2024 р.
(підпис)

« 29 » лютого 2024 р.
(підпис)

Програма переддипломної практики розглянута та затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи

Протокол № 7 від 29 лютого 2024 року

Зав. кафедри ПСР В. В. Корнещук

Програма переддипломної практики погоджена з:

1) гарантом освітньої програми спеціальності 053 «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти д. психол. н., А. А. Фурманом

підпис 01.03. 2024 р.

2) Завідувачкою випускової кафедри В. В. Корнещук

підпис 29.02. 2024 р.

3) Директором ІГН А. А. Фурманом

підпис 01.03. 2024 р.

4) директором ІДЗО О. Г. Бутенко

підпис 01.03. 2024 р.

5) головою МК ІГН М. В. Боделан

підпис 1.03 2024 р.

6) начальником ЦЗЯВО О. С. Савельєвою

підпис 04.03. 2024 р.

7) начальником НМВО О. А. Бондарем

підпис 04.03. 2024 р.

Сек. А.В. Браун

ВСТУП

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є невід'ємною складовою їх професійної підготовки у ЗВО, яка дозволяє закріпити здатність здобувачів до застосування набутих професійних знань, умінь і навичок в реальних умовах професійної діяльності.

Специфіка професійної діяльності психолога зумовлює практичну підготовку здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка відбувається в межах переддипломної практики. Проходження переддипломної практики є обов'язковим для кожного здобувача вищої освіти.

Основним документом, що забезпечує проведення переддипломної практики здобувачів за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» є навчальна програма переддипломної практики, розроблена на підставі Положення «Про проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти в Одеському національному політехнічному університеті (див. <https://opu.ua/document/2304>).

Принципами організації переддипломної практики є такі: принцип науковості, зв'язку з життям; відповідності діяльності установи – бази практики специфіці та змісту кваліфікаційної роботи магістра; комплексності, що передбачає реалізацію в процесі переддипломної практики різноманітних функцій практичного психолога.

Переддипломна практика проводиться з відривом від процесу аудиторного навчання і передбачає самостійну роботу здобувачів вищої освіти у різних установах, виконання різних професійних завдань, збір емпіричного матеріалу для написання кваліфікаційної роботи тощо. У період переддипломної практики процес формування і закріплення професійних умінь та навичок відбувається більш інтенсивно завдяки умовам, які максимально наближені до майбутньої професійної діяльності, а також активному включенню здобувачів-практикантів у роботу конкретної установи як помічників практичних психологів.

Особливістю переддипломної практики здобувачів за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» є цілеспрямоване, поглиблене дослідження актуальних проблем надання психологічної допомоги, зокрема кризової, посткризової та реабілітаційної; планування та проведення діагностичних та реабілітаційних заходів, моніторинг результатів реабілітації тощо.

Теоретичною базою переддипломної практики є навчальний матеріал освітніх компонентів, визначених ОПП «Кризова та реабілітаційна психологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Базою переддипломної практики може слугувати Центр соціально-психологічної підтримки Інституту гуманітарних наук Національного університету «Одеська політехніка». Кафедра психології та соціальної роботи має договірні відносини з такими установами, які також можуть слугувати базами практики: Комунальним некомерційним підприємством «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я» Одеської обласної ради; Центр соціальних служб Одеської міської ради; Одеська міська благодійна організація допомоги

дітям з синдромом Дауна «Сонячні діти»; КУ «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Одеської міської ради Одеської області»; Міжнародна благодійна організація Реабілітаційний центр «Сходи» м. Одеси; Громадська організація «Реабілітаційний центр Св. Павла»; Благодійний фонд «Жива Надія» м. Одеси.

Вибір установи як бази практики здійснюється здобувачем вищої освіти індивідуально, відповідно до обраної в межах кваліфікаційної роботи проблеми дослідження.

Зв'язки, що встановлюються і закріплюються в процесі практичної підготовки між установами і кафедрою психології та соціальної роботи, не тільки сприяють впровадженню в цих установах новітніх технологій і методів надання психологічної допомоги, результатів наукових досліджень, але й вдосконаленню навчальних планів, освітньо-професійних програм, а також програм переддипломної практики магістрів психології.

Основними обов'язками здобувача вищої освіти під час переддипломної практики є:

- заздалегідь отримати документи, необхідні для проходження переддипломної практики;
- дотримуватись режиму роботи установи (організації) – бази практики та правил техніки безпеки;
- проявляти вихованість, ввічливість, дотримуватись культури спілкування, професійної поведінки та етики;
- сумлінно виконувати програму переддипломної практики та індивідуальні завдання, нести відповідальність за виконану роботу;
- подати у визначений термін керівнику практики: робочий щоденник; звіт про результати виконаних завдань за програмою практики; завірену та підписану керівництвом установи характеристику, складену за результатами проходження переддипломної практики і виконаної роботи.

Керівництво установи – бази практики створює здобувачам-практикантам такі умови:

- надає робоче місце;
- визначає відповідального – керівника практики (або кількох керівників) – досвідчених і компетентних працівників зі штату установи;
- надає практикантам можливість працювати під час практики в ролі дублера-фахівця (якщо дозволяють умови);
- здійснює допомогу у доборі необхідного (емпіричного) матеріалу для виконання завдань переддипломної практики;
- проводить інструктаж з охорони праці, техніки безпеки і внутрішнього розпорядку роботи установи;
- проводить заняття/консультації, що знайомлять практикантів з формами та методами психологічної роботи в установі.

Керівник практики від установи:

– здійснює контроль за дотриманням практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку установи та в разі його порушення приймає відповідні заходи;

– забезпечує професійне консультування практикантів, працює з групою, а також проводить індивідуальну роботу зі здобувачами вищої освіти;

– здійснює контроль за веденням щоденника, виконанням індивідуальних завдань, підготовку звіту про переддипломну практику;

– дає письмовий відгук про роботу здобувача під час переддипломної практики; оцінку керівника практики від установи, що є підставою для зарахування переддипломної практики.

Керівник практики з боку кафедри:

– контролює підготовленість установи – бази переддипломної практики;

– забезпечує здобувачів вищої освіти документами, необхідними для проходження переддипломної практики;

– повідомляє про умови звітності;

– консультує магістрів щодо виконання програми переддипломної практики та оформлення її результатів;

– проводить інструктаж щодо мети і завдань переддипломної практики, техніки безпеки;

– здійснює загальне керівництво проведенням практики;

– здійснює контроль за дотриманням строків практики, її змістом і проходженням, оцінює результати переддипломної практики;

– забезпечує дотримання здобувачами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку установи;

– забезпечує щоденниками практики;

– звітує на засіданні кафедри про результати переддипломної практики та приймає участь у комісії, що приймає залік з переддипломної практики.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою переддипломної практики здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» є оволодіння сучасними методами надання психологічної допомоги, закріплення професійних знань, умінь і навичок в умовах реальної професійної діяльності, формування здатності до прийняття самостійних рішень в межах виконання професійних обов'язків.

Основними *завданнями* переддипломної практики є такі:

– загальне ознайомлення з діяльністю установи, специфікою її діяльності;

– здобуття навичок проведення психологічного дослідження із застосуванням валідних і надійних методів;

– збір емпіричного матеріалу, необхідного для виконання кваліфікаційної роботи;

– здобуття вмінь здійснювати адаптацію та модифікацію наявних в науці підходів та методів до реальних ситуацій професійної діяльності;

- здобуття досвіду виконання конкретних завдань практичного психолога;
- здобуття вмінь оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення по допомогу, супервізію або підвищення кваліфікації;
- здобуття вмінь вирішувати етичні дилеми, спираючись на норми закону, етичні принципи психологічної діяльності та загальнолюдські цінності;
- застосування отриманих теоретичних знань та практичних умінь і навичок для надання психологічної допомоги;
- здобуття вмінь здійснювати психологічний прогноз щодо розвитку особистості та групи;
- здобуття вмінь розробляти програми психологічних інтервенцій, впроваджувати їх в індивідуальну та групову роботи, оцінювати якість;
- здобуття вмінь розробляти засоби психологічної реабілітації осіб, постраждалих від психотравмуючих подій;
- здобуття навичок розробляти просвітницькі матеріали.

Для вирішення означених завдань здобувачі повинні *знати*:

- основні державні нормативно-правові документи, які регулюють соціально-психологічну реабілітацію;
- етичні засади психологічної діяльності;
- закони та методи міжособистісної та ділової комунікації;
- методи збору первинної інформації та методологію проведення наукових досліджень в галузі психології;
- фактори психотравмуючих подій;
- сучасні методи посткризової, клінічної діагностики;
- технології психологічної реабілітації;
- організацію місцевої інфраструктури, специфіку роботи конкретних установ охорони здоров'я.

В процесі виконання завдань переддипломної практики здобувач вищої освіти має оволодіти *вміннями*:

- проводити дослідно-аналітичну і практичну діяльність на різних об'єктах професійної діяльності;
- чітко визначати сутність проблеми клієнта, інтерпретувати його психологічний стан, виробляти відповідний план дій, забезпечувати практичну реалізацію плану, давати правильну оцінку результатам виконаної роботи (визначення рівня вирішення проблеми і успішності втручання психолога);
- володіти прийомами психодіагностики, психологічного консультування, соціально-психологічної реабілітації;
- формувати і підтримувати професійні відносини, спрямовані на надання психологічної допомоги.

2. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

В процесі переддипломної практики у здобувачів вищої освіти формуються такі *компетентності та результати навчання*:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК11. Здатність самостійно вирішувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері кризової та реабілітаційної психології.

СК12. Здатність використовувати знання з кризової психології для здійснення психологічної реабілітації цивільного населення/ представників силових структур.

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1. Організація і керівництво

Офіційною основою для проведення переддипломної практики магістрів є договір між кафедрою/ЗВО і установою (базою практики).

Здобувачі вищої освіти направляються на переддипломну практику у встановлені строки на відповідні бази практики, згідно зі спеціальним наказом по Національному університету «Одеська політехніка», попередньо погодженим із керівниками установ – баз практики. Переддипломною практикою магістрів керують представники від бази практики та кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка».

Під час переддипломної практики здобувачі вищої освіти зобов'язані виконувати програму практики, передбачені індивідуальні завдання, вести щоденник, підготувати звіт.

3.2. Заняття під час практики

Для успішного виконання програми переддипломної практики зі здобувачами проводяться заняття/консультації, спрямовані на ознайомлення здобувачів з діяльністю установи, охороною праці, технікою безпеки і внутрішнім розпорядком роботи установи, основними формами і методами психологічної допомоги, реабілітаційної діяльності. Для проведення таких занять/консультацій залучаються керівництво і кваліфіковані працівники від бази практики.

З метою отримання здобувачами найкращих уявлень про базу практики, розширення їхнього світогляду, ерудованості керівництво установи може запропонувати практикантам спостереження за роботою фахівця (за умови згоди клієнта), виконувати обов'язки помічника практичного психолога, приймати участь в інтерв'єзійних та супервізійних групах, участь у взаємонавчанні в діаді «здобувач-фахівець».

3.3. Навчальні посібники і виробничі матеріали

Під час переддипломної практики і написання звіту необхідно використовувати літературу за фахом, нормативні документи та інші виробничі матеріали.

До таких джерел відносяться:

- статут установи;
- нормативно-правові акти, що регулюють її діяльність;
- методичні вказівки щодо впровадження форм і методів роботи, наявних в установі.

Крім літератури і матеріалів за фахом, запропонованих базою практики, здобувач може вивчити і використати в звіті додаткові джерела: положення, інструкції, статті в наукових журналах та інших виданнях.

3.4. Літературні джерела

1. Актуальні питання здоров'язбереження людини у координатах сучасних парадигм: зб. наук. праць / За заг. ред. д.психол.н. Ю. А. Завацького. К : ПВТП «LAT&K», 2021. – 142 с.
2. Бурлакова І. А. Кризова психологія. Навчально-методичний матеріал. К.: Видавництво КРЦПК, 2022. 84 с.
3. Збірник психодіагностичних методик для проведення професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту: метод. посіб. К.: НДЦ ГП ЗС України, 2022. 118 с.
4. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. – К.: Педагогічна думка, 2019. 219 с.
5. Неурова А. Б., Романишин А. М. Психологія індивідуальної роботи з військовослужбовцями: навч.-метод. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 336 с.
6. Положення про проведення практичної підготовки здобувачів вищої освіти в Одеському національному політехнічному університеті / С. О. Колот, Г. В. Місюн, А. О. Ніколенко та ін. Одеса: ОНПУ, 2019. 11с. URL: <https://opu.ua/document/2304>
7. Психологія екстремальних та кризових ситуацій: навч.-метод. посіб. / О. Г. Романовський, А. І. Черкашин, Л. М. Грень та ін. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 356 с.
8. Робота з постраждалими від сексуального насильства в умовах збройного конфлікту: Посібник для фахівців із психологічної допомоги та екстреного реагування в Україні Проєкт Ради Європи «Боротьба з насильством стосовно жінок в Україні» (COVAW) 2021-2022 роки. URL: <https://rm.coe.int/ukr-2022-sexual-violence-manual-web-ua/1680a97133?fbclid=IwAR1ugFXUNtK250XSouvJATfYxhqbp7QaxMZo55dBqLKEMxKgHZdUVdpPTEc>
9. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практ. посіб. / Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.]; за наук. ред. Т. М. Титаренко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.

4. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Завдання переддипломної практики зумовлені завданнями кваліфікаційної роботи магістра. Вони надаються здобувачу науковим керівником кваліфікаційної роботи. Індивідуальні завдання, їх зміст узгоджуються науковим керівником в перший тиждень переддипломної практики. Індивідуальні завдання здобувач вищої освіти виконує самостійно, під керівництвом наукового керівника, керівників практики від установи, користуючись науковою літературою і документацією бази практики.

5. ВИМОГИ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПЕРЕДДИПОМНУ ПРАКТИКУ

Заключним документом переддипломної практики є звіт, підготовлений здобувачем за програмою практики.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики та індивідуального завдання. Звіт оформлюється відповідно до вимог, визначених у програмі практики.

Звіт повинен повністю відповідати програмі практики і включати матеріали щодо виконання її завдань.

Звіти повинні мати таку структуру:

– титульний аркуш (підписується керівниками практики від установи і кафедри, засвідчується печаткою установи);

– зміст;

– вступ;

– безпосередньо звіт (оформлюється відповідно запланованих індивідуальних завдань);

– оцінка набутого досвіду та можливі пропозиції щодо поліпшення діяльності установи – бази практики;

– висновки;

– перелік використаних джерел;

– додатки (за необхідності).

Звіт друкується на аркушах формату А4, шрифт Times New Roman, 14 пт., міжрядковий інтервал 1,5. Поля: зліва – 25 мм, справа – 10 мм, зверху і знизу – по 20 мм.

По завершенні переддипломної практики здобувачі вищої освіти захищають підготовлені звіти.

Звіти з практики разом зі щоденниками (повністю оформленими) подаються на кафедру.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критеріями оцінювання переддипломної практики виступають: ступінь виконання здобувачами завдань переддипломної практики; якість теоретичних знань здобувачів, проявлених під час переддипломної практики та їх відображення у звітній документації; рівень сформованості у здобувачів компетентностей та відповідних їм результатів навчання в процесі практичної підготовки.

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою іспит
		5 (відмінно)
A	90 – 100 (відмінно)	4 (добре)
B	85 – 89 (дуже добре)	
C	75 – 84 (добре)	3 (задовільно)
D	70 – 74 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)	

Здобувач допускається до складання диференційованого заліку з переддипломної практики у разі виконання програми переддипломної практики в повному обсязі.

Оцінка «*відмінно*» виставляється тоді, коли всі завдання переддипломної практики виконано в повному обсязі, здобувач виявив уміння застосовувати і творчо використовувати набуті теоретичні знання; продемонстрував активність та ініціативність у виконанні запланованих завдань та взаємодії з керівництвом, співробітниками та відвідувачами установи. Звіт, який містить усі структурні елементи, подано у встановлений термін. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження переддипломної практики, наявна характеристика, підписи керівника від бази практики, завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «*відмінно*».

Оцінка «*дуже добре*» виставляється, якщо завдання переддипломної практики виконано правильно, але не в повному обсязі. Виявлено вміння здобувача застосовувати теоретичні знання. Продемонстровано активність та ініціативність у виконанні завдань практики та взаємодії з керівництвом, співробітниками та відвідувачами установи. Звіт, який містить усі структурні елементи, подано у встановлений термін. У щоденнику практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики, наявна характеристика, підписи керівника від бази, завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «*дуже добре*».

Оцінка «*добре*» виставляється тоді, коли завдання переддипломної практики виконано, але в неповному обсязі або з незначними помилками. Виявлено вміння застосовувати теоретичні знання в професійній діяльності. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику зафіксовано зміст роботи впродовж усього

періоду проходження практики, наявна характеристика, підписи керівника від бази практики, завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази практики – «добре».

Оцінка «задовільно» виставляється, якщо завдання переддипломної практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Виявлялися проблеми у взаємодії з керівництвом, співробітниками або відвідувачами установи. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками. Щоденник оформлений неповністю. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази практики – «задовільно».

Оцінка «достатньо» виставляється тоді, коли не всі завдання виконано, або всі вони містять помилки або неточності. Документацію оформлено неповно, з помилками. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «незадовільно» виставляється, якщо здобувач не вийшов на переддипломну практику або завдання практики не виконано. Виявлено проблеми налагодження контактів з керівництвом установи або її співробітниками та клієнтами. Звітну документацію оформлено з помилками. Щоденник практики і характеристика-відгук відсутні.

7. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ ЗВІТІВ

Захист звітів з переддипломної практики відбувається на кафедрі після завершення практики за участю наукового керівника кваліфікаційної роботи та керівників переддипломної практики від кафедри. Оцінки здобувачів з переддипломної практики заносяться до екзаменаційних відомостей.

Здобувачі вищої освіти, які не виконали програму практики і одержали негативні відгуки з бази практики або негативні оцінки при захисті звіту, відраховуються із ЗВО.

Після захисту звітів аналізуються результати практики в цілому і за окремим базами, визначається якість виконання окремих завдань, проводиться опитування здобувачів щодо їх задоволеності організацією та результатами переддипломної практики.